ПРИЧОРНОМОРСЬКИЙ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ
ЕКОНОМІКИ ТА ІННОВАЦІЙ

ІННОВАЦІЙНА ПЕДАГОГІКА

Науковий журнал

Випуск 96

Видавничий дім
«Гельветика»
2026

Головний редактор:
Крамаренко Ірина Сергіївна – кандидат педагогічних наук, старший дослідник, начальник відділу, Державна наукова установа «Інститут модернізації змісту освіти», Україна

Члени редакційної колегії:
Баженков Євген Володимирович – кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доктор економічних наук, доцент, директор, Державна наукова установа «Інститут модернізації змісту освіти», Україна
Балахтар Валентина Візіторівна – кандидат педагогічних наук, доктор психологічних наук, доцент, професор, професор кафедри психології, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, Україна
Пушкарьова Тамара Олексіївна – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент Національної академії педагогічних наук України, головний науковий співробітник відділу STEM-освіти, Інститут педагогіки Національної академії педагогічних наук України, Україна
Хоружа Людмила Леонідівна – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри освітології та психолого-педагогічних наук факультету педагогічної освіти, Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, Україна
Шаров Сергій Володимирович – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри комп'ютерних наук, Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного, Україна
Шарова Тетяна Михайлівна – доктор філологічних наук, професор, професор кафедри суспільно-гуманітарних наук, Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного, Україна
Шапошникова Ірина Василівна – доктор соціологічних наук, професор, декан факультету психології, історії та соціології, професор кафедри філософії, соціології та соціальної роботи, Херсонський державний університет, Україна
Алісаускіене Мілда – доктор соціальних наук, професор, професор кафедри політології та соціології, Університет Вітовта Великого (Литовська Республіка)
Терешкінас Артурас – доктор соціальних наук, професор, професор кафедри соціології, Університет Вітовта Великого (Литовська Республіка)

Електронна сторінка видання – www.innovpedagogy.od.ua

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Internet
Вченою радою Причорноморського науково-дослідного інституту
економіки та інновацій (протокол № 7 від 27.07.2026 року)

Журнал включений до Переліку наукових фахових видань України відповідно до Наказу МОН України № 928 від 11 червня 2026 року (додаток 12) строком на три роки з 01 червня 2026 року по 31 травня 2029 року з присвоєнням категорії «Б».

Кластер: Розвиток людського капіталу, соціальні науки та журналістика

Спеціальності: А1 Освітні науки, А2 Дошкільна освіта, А3 Початкова освіта, А4 Середня освіта (за предметними спеціальностями), А5 Професійна освіта (за спеціалізаціями), А6 Спеціальна освіта (за спеціалізаціями)

Журнал включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus International (Республіка Польща)

Реєстрація суб'єкта у сфері друкованих медіа: Рішення Національної ради України
з питань телебачення і радіомовлення № 1552 від 09.05.2024 року
(Ідентифікатор медіа R30-04409)

Суб'єкт у сфері друкованих медіа: Приватна установа «Причорноморський науково-дослідний інститут економіки та інновацій» (вул. Інглезі, буд. 6/1, оф. 135, м. Одеса, 65101, info@iei.od.ua,
тел. +38 (093) 120-27-72)

Мови видання: українська, англійська, польська, німецька, французька.

Міжнародний цифровий ідентифікатор журналу: https://doi.org/10.32782/2663-6085

ISSN 2663-6085 (Print)
ISSN 2663-6093 (Online)

© ПУ «Причорноморський науково-дослідний інститут економіки та інновацій», 2026

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНА ПЕДАГОГІКА ТА ІСТОРІЯ ПЕДАГОГІКИ

Борисенко І.В.
ГАРМОНІЗАЦІЯ НАУКОВО-ІННОВАЦІЙНОГО ПРОСТОРУ УКРАЇНИ З ЄВРОПЕЙСЬКИМИ СТАНДАРТАМИ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ДО 2027 РОКУ..... **9**

Ляленко В.В.
ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД ВЕТЕРАНІВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ: ПОНЯТІЙНО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ..... **14**

Осідач Х.І., Мусятовська В.М.
МОВА МІЖНАРОДНОГО ГУМАНІТАРНОГО ПРАВА В АНГЛОМОВНОМУ МЕДІАПРОСТОРІ ЯК ІНСТРУМЕНТ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ-МІЖНАРОДНИКІВ... **21**

Федчишина А.О.
ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЗМІСТОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НЕФОРМАЛЬНОЇ ОСВІТИ ДОРОСЛИХ В УКРАЇНІ... **25**

РОЗДІЛ 2. ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА НАВЧАННЯ (З ГАЛУЗЕЙ ЗНАНЬ)

Батечко Д.П., Пісарькова О.Р.
МЕТОДИКА КОРЕКЦІЇ ФУНКЦІОНАЛЬНОГО СТАНУ СТУДЕНТІВ-ФУТЗАЛІСТІВ У ПІДГОТОВЧОМУ ПЕРІОДІ НА ОСНОВІ ДИФЕРЕНЦІЙОВАНОГО ВИКОРИСТАННЯ ЗАСОБІВ ВІДНОВЛЕННЯ..... **33**

Бондарович О.П., Волков М.С.
РОЗРОБКА ПЕДАГОГІЧНИХ УМОВ ФОРМУВАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ ТЕХНІКИ СЛУЖБОВО-ПРИКЛАДНОГО РУКОПАШНОГО БОЮ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ..... **38**

Драч Т.Л.
ПОВІТРЯНА АКРОБАТИКА НА ПОЛОТНАХ ЯК ЗАСІБ ФІЗИЧНОГО РОЗВИТКУ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ..... **46**

Зотова-Садило О.Ю.
ЦИФРОВИЙ СТОРІТЕЛІНГ ЯК ІНСТРУМЕНТ ВЕРИФІКАЦІЇ АВТЕНТИЧНОСТІ СТУДЕНТСЬКИХ ТВОРЧИХ РОБІТ В ЕПОХУ ГЕНЕРАТИВНОГО ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ..... **50**

Ковальська К.В., Давиденко М.М.
ОСОБЛИВОСТІ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ ГЕОГРАФІЇ У ЗАКЛАДАХ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ..... **55**

Лазаренко С.В.
СУЧАСНІ ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ФОРМУВАННІ ПРОФЕСІЙНО-КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ..... **60**

Медвідь М.М., Пашинський А.В., Толстоносов Д.Ю., Медвідь Ю.І., Стащук М.В.
ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ПЕРЕВІРКА ЕФЕКТИВНОСТІ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНИХ УМОВ ФОРМУВАННЯ ЗДАТНОСТІ ДО ВИЖИВАННЯ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ НГУ..... **66**

Мікулець Л.В.
ТРАНСФОРМАЦІЯ МЕТОДИКИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ НА КАФЕДРІ ПРОПЕДЕВТИКИ ВНУТРІШНІХ ХВОРОБ: ДОСВІД ЗАСТОСУВАННЯ КЕЙС-МЕТОДУ В МАЛИХ ГРУПАХ..... **80**

Panchenko V.V., Zlatina K.L., Onatskyi V.Yu.
TEACHING GRAMMAR THROUGH ROLE-BASED DRAMATIZATION IN THE EFL CLASSROOM..... **85**

Петрусевич Т.В., Зубленко О.В.
СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ВИКЛАДАННЯ ВІЙСЬКОВОЇ ЕПІДЕМІОЛОГІЇ В СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ ОФІЦЕРІВ МЕДИЧНОЇ СЛУЖБИ..... **91**

Синекоп О.С., Онищенко Є.В.
ФОРМУВАННЯ ВМІНЬ УСНОЇ АНГЛІЙСЬКОМОВНОЇ ВЗАЄМОДІЇ В УЧНІВ СТАРШОЇ ШКОЛИ З ВИКОРИСТАННЯМ ЛІТЕРАТУРНИХ ПЕРСОНАЖІВ..... **95**

ISSN 2663-6085 (Print), ISSN 2663-6093 (Online)

Таловиря Г.М., Абакумов А.А.
ВИКОРИСТАННЯ РІДНОЇ МОВИ НА ЗАНЯТТЯХ З АНГЛІЙСЬКОЇ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНИХ МОВЛЕННЄВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ..... **100**

Fedorenko Yu.P.,
PROJECT-BASED ACTIVITIES AS A MEANS OF IMPROVING THE LEVEL OF PROFESSIONAL TRAINING FOR STUDENTS..... **105**

Chernyshov V.V.
DEVELOPMENT AND SUPERVISION OF DISTANCE LEARNING LANGUAGE COURSES..... **109**

РОЗДІЛ 3. ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Ананьян Е.Л., Нікітіна Н.П.
МОВНИЙ КОУЧИНГ ЯК ЗАСІБ ПОДОЛАННЯ АФЕКТИВНИХ БАР'ЄРІВ У НАВЧАННІ ІНШОМОВНОГО СПІЛКУВАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ ПРЕДМЕТНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ..... **114**

Башавець Н.А.
ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПІДВИЩЕННІ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВЛЕНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ..... **121**

Bykonia O.P., Shevchenko Yu.V.
SELECTION OF ENGLISH-LANGUAGE DETECTIVE NOVELS FOR TEACHING FUTURE LAW ENFORCEMENT PROFESSIONALS READING..... **126**

Бочкар М.В.
РОЛЬ ТА МІСЦЕ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ФАХОВІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ФІЛОЛОГІВ: АНАЛІЗ ВІТЧИЗНЯНИХ ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНИХ ПРОГРАМ **132**

Ванюга Л.С., Лацік Є.М., Бажанов М.Л.
РОЗВИТОК ТІЛЕСНОЇ ВИРАЗНОСТІ МАЙБУТНІХ АКТОРІВ: ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ..... **138**

Качалов О.Ю.
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ СПРЯМОВАНОСТІ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ СТУДЕНТІВ У ПОЛІТЕХНІЧНИХ ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ..... **143**

Колесник В.В.
СТРУКТУРА ПЕДАГОГІЧНОЇ СИСТЕМИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ АГРАРНОЇ ГАЛУЗІ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ..... **147**

Крохмаль А.М.
ФОРМУВАННЯ АЛЬТЕРНАТИВНОЇ ПОЗИЦІЇ ПРОФЕСІЙНОЇ РЕАЛІЗАЦІЇ СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ФІЛОЛОГІЯ» Й «ГЕОДЕЗІЯ ТА ЗЕМЛЕУСТРІЙ» В ПРОЦЕСІ СПІВПРАЦІ..... **154**

Марфіна О.Г., Горголь П.С.
ФОРМУВАННЯ СЦЕНІЧНОЇ КУЛЬТУРИ СТУДЕНТІВ ЗАСОБАМИ НАРОДНО-СЦЕНІЧНОЇ ХОРЕОГРАФІЇ..... **158**

Pylypchuk M.L., Poliakova O.V., Kondratenko Yu.V.
DESIGNING ICAO LEVEL 4 ENGLISH LANGUAGE PROFICIENCY TEST FOR PILOTS AND NAVIGATORS: CRITERIA AND STRUCTURE..... **162**

Статков М.О.
ПОРІВНЯННЯ СИСТЕМ ВИЩОЇ ОСВІТИ ПОРТУГАЛІЇ ТА БРАЗИЛІЇ ЯК ОСНОВА ДЛЯ ОСВІТНІХ ЗМІН В УКРАЇНІ..... **168**

Супрунчук Ю.О., Савченко В.А., Закрасіна Г.В.
СУТНІСТЬ ТА ЗМІСТ НАПРЯМІВ ДІЯЛЬНОСТІ РОЗМОВНОГО КЛУБУ У ВИЩОМУ ВІЙСЬКОВОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ..... **173**

Шутков К.В.
ПРОБЛЕМА ОСВІТНЬОЇ ЛАТЕНТНОСТІ ТА ФАСИЛІТАТИВНИЙ ПІДХІД У ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ З ЕЛЕКТРОНІКИ..... **180**

РОЗДІЛ 4. СОЦІАЛЬНА ПЕДАГОГІКА

Крупник З.І.
ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ІНТЕГРАЦІЇ МЕТОДУ СОЦІАЛЬНИХ ПРОЄКТІВ В УМОВАХ СУЧАСНИХ СОЦІАЛЬНИХ ЗМІН..... **186**

РОЗДІЛ 5. ДОШКІЛЬНА ПЕДАГОГІКА

Бадер С.О., Єпіхіна М.А.
ТЕХНОЛОГІЯ ГЛЕНА ДОМАНА ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДОШКІЛЬНИКІВ..... **190**

РОЗДІЛ 6. ТЕОРІЯ НАВЧАННЯ

Бєлоусова С.М., Задорожна Т.П.
РОЗВИТОК АВТОНОМІЇ СТУДЕНТІВ ТЕХНІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ У ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНОМУ ЧИТАННІ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ..... **195**

Єрьоміна Н.С., Паламарчук Ю.Г., Смоляк П.О., Петров С.В., Ярещенко О.А.
ПЕДАГОГІЧНА МОДЕЛЬ ВИКОРИСТАННЯ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У НАВЧАННІ ЄДИНОБОРСТВАМ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ..... **200**

РОЗДІЛ 7. ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ОСВІТІ

Денисенко С.В., Кормільцев В.В., Колос Д.О., Брушко В.В.
ПРОЦЕСНО-ОРІЄНТОВАНЕ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ У ВИЩІЙ ОСВІТІ В УМОВАХ РОЗВИТКУ НЕЙРОМЕРЕЖ..... **209**

Колос Ю.З.
МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ПОДОЛАННЯ КОМП'ЮТЕРНОЇ ТРИВОЖНОСТІ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ПЕРЕКЛАДАЧІВ ДО РОБОТИ З CAT-СИСТЕМАМИ..... **216**

Korol T.H., Vovk Yu.O.
INTEGRATING ARTIFICIAL INTELLIGENCE INTO ADAPTIVE TEACHING OF ENGLISH VOCABULARY AND GRAMMAR TO SECONDARY SCHOOL STUDENTS..... **222**

Приходько Н.Г., Гавриш М.М.
ІНТЕГРАЦІЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС..... **227**

Середа А.В.
ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ ЯК ІНСТРУМЕНТ ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ У ВИЩІЙ ШКОЛІ..... **231**

Сухіх А.С., Вербовецький Д.В.
ВИКОРИСТАННЯ МОБІЛЬНИХ ЗАСТОСУНКІВ З ЕЛЕМЕНТАМИ ГЕЙМІФІКАЦІЇ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ПРЕДМЕТНИХ УМІНЬ ТА НАВИЧОК УЧНІВ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ..... **234**

Шевченко О.М., Лещенко Т.О., Жовнір М.М.
ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ АКТИВІЗАЦІЇ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ В ПРОЦЕСІ ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ..... **241**

ISSN 2663-6085 (Print), ISSN 2663-6093 (Online)

РОЗДІЛ 6. ТЕОРІЯ НАВЧАННЯ

РОЗВИТОК АВТОНОМІЇ СТУДЕНТІВ ТЕХНІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ У ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНОМУ ЧИТАННІ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

DEVELOPMENT OF LEARNER AUTONOMY IN PROFESSIONALLY ORIENTED ENGLISH READING FOR TECHNICAL STUDENTS UNDER MARTIAL LAW

УДК 811.111
DOI https://doi.org/10.32782/ip/96.34
Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу CC BY 4.0

Бєлоусова С.М.,
orcid.org/0000-0003-1451-5083
доцент,
ст. викладач кафедри мовної підготовки
Національного університету
кораблебудування імені адмірала
Макарова

Задорожна Т.П.,
orcid.org/0000-0002-4634-7339
ст. викладач кафедри мовної підготовки
Національного університету
кораблебудування
імені адмірала Макарова

У статті досліджується проблема розвитку автономії студентів технічних спеціальностей у професійно орієнтованому читанні англійською мовою в умовах воєнного стану. Актуальність теми зумовлена кількома чинниками: по-перше, вимогами Концепції Державної цільової національно-культурної програми сприяння вивченню та застосуванню англійської мови в Україні на 2026–2030 роки; по-друге, переходом закладів вищої освіти на змішаний та дистанційний формат навчання через воєнний стан; по-третє, недостатньою розробленістю методик організації самостійної роботи студентів із фаховими текстами в нестабільних умовах. Автори аналізують сучасні наукові підходи до формування автономності здобувачів вищої освіти, зокрема концепції self-directed learning, flipped classroom, мікронавчання з використанням розподіленого повторення. Розглянуто можливості застосування цифрових інструментів (Nearpod, Quizlet, AI-чатботів) та мобільних технологій для організації самостійної роботи з фаховими текстами. Особливу увагу приділено адаптації навчальних матеріалів до умов воєнного стану: перебоїв електропостачання, сигналів повітряної тривоги, обмеженого доступу до інтернету. На основі аналізу методичних рекомендацій до самостійної роботи студентів (2025) та навчального посібника «English for Engineering» (2020) запропоновано алгоритми роботи з професійно орієнтованими текстами. Окремо висвітлено використання мобільних додатків для самостійного засвоєння лексики, а також онлайн-словників і платформ для зворотного зв'язку. Результати дослідження свідчать, що ефективність розвитку автономії студентів технічних спеціальностей значною мірою залежить від системного поєднання традиційних методик роботи з текстом і сучасних цифрових інструментів, адаптованих до реалій воєнного часу.
Ключові слова: *автономія студентів, технічні спеціальності, професійно орієнтоване читання, воєнний стан, flipped classroom, мікронавчання, цифрові інструменти, самостійна робота.*

The article explores the problem of developing learner autonomy in professionally oriented English reading for technical students under martial law. The relevance of the topic is determined by several factors: firstly, the requirements of the Concept of the State Targeted National Cultural Program for Promoting the Study and Use of English in Ukraine for 2026–2030; secondly, the shift of higher education institutions to blended and distance learning formats due to martial law; thirdly, the insufficient development of methods for organizing students' independent work with professional texts in unstable conditions. The authors analyze current scientific approaches to developing learner autonomy in higher education, including the concepts of self-directed learning, flipped classroom, and microlearning with spaced repetition. The possibilities of using digital tools (Nearpod, Quizlet, AI chatbots) and mobile technologies for organizing independent work with professional texts are considered. Special attention is paid to the adaptation of educational materials to martial law conditions: power outages, air-raid warnings, and limited Internet access. Based on the analysis of methodological recommendations for students' independent work (2025) and the textbook "English for Engineering" (2020), algorithms for working with professionally oriented texts are proposed. The use of mobile applications for independent vocabulary acquisition, as well as online dictionaries and feedback platforms, is highlighted. The results of the study indicate that the effectiveness of developing learner autonomy in technical students largely depends on the systematic combination of traditional methods of working with text and modern digital tools adapted to the realities of wartime.
Key words: *learner autonomy, technical specialties, professionally oriented reading, martial law, flipped classroom, microlearning, digital tools, independent work.*

Постановка проблеми. Проблема розвитку автономії студентів технічних спеціальностей у професійно орієнтованому читанні англійською мовою заслуговує на особливу увагу серед науковців і викладачів-практиків. Як обґрунтовано наголошено в Концепції Державної цільової національно-культурної програми сприяння вивченню та застосуванню англійської мови в Україні на 2026–2030 роки, володіння англійською мовою є не просто бажаною, а необхідною умовою конкурентоспроможності громадян на ринку праці та забезпечує доступ до передових освітніх і наукових ресурсів [1]. Водночас, як свідчить практика, багато студентів технічних спеціальностей стикаються зі значними труднощами під час самостійного читання фахових текстів англійською мовою, що зумовлено недостатнім рівнем розвитку їхньої навчальної автономії.

Уважного ставлення дослідників останнім часом вимагає питання організації професійно

орієнтованого читання в умовах воєнного стану. Перебої з електропостачанням, сигнали повітряної тривоги, вимушений перехід на дистанційний та змішаний формат навчання суттєво ускладнюють традиційну аудиторну роботу з текстами. Саме тому на перший план виходить здатність студентів самостійно опрацьовувати фахові тексти англійською мовою, використовуючи доступні цифрові інструменти та адаптуючи власну навчальну діяльність до нестабільних зовнішніх умов.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема навчання професійно орієнтованого читання іноземною мовою перебуває у центрі уваги багатьох вітчизняних науковців, однак залишається не досить розробленою у зв'язку зі зміною освітніх парадигм, цифровізацією та новими викликами, зокрема воєнним станом. Дослідженням цієї проблеми займалися С. Никипорець зі співавторами, які експериментально довели ефективність моделі flipped classroom у викладанні технічної англійської мови студентам-енергетикам: приріст знань в експериментальній групі становив 33,6% порівняно з контрольною [2]. Цими ж авторами запропоновано педагогічну модель подолання лексичних прогалин в ESP, стійку до перебоїв, яка ґрунтується на мікронавчанні та розподіленому повторенні [3].

Зеленін Г.І. обґрунтував необхідність адаптації курсів ESP для інженерних університетів відповідно до міжнародних стандартів CEFR, ABET та ISO [4]. Фещук А.М. та Галацин К.О. здійснили огляд цифрових інструментів та онлайн-платформ для ESP майбутніх інженерів [5], а також дослідили можливості та виклики інтеграції ШІ та чат-ботів у ESP-курси [6]. Вайнагій Т. та Коваль Л. проаналізували виклики впровадження self-directed learning в українських університетах [7]. Задорожна Т.П. досліджує можливості використання Google-сервісів у викладанні іноземної мови в ЗВО, зокрема для організації самостійної роботи студентів в умовах дистанційного навчання [13]. Праці цих авторів заклали фундамент для розуміння теоретичних і практичних аспектів розвитку автономії студентів технічних спеціальностей у вивченні ESP.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Попри значний доробок учених, окремі аспекти проблеми залишаються недостатньо вивченими. По-перше, потребує систематизації досвід організації самостійної роботи студентів із фаховими текстами з використанням цифрових інструментів в умовах воєнного стану. По-друге, недостатньо дослідженим є питання інтеграції традиційних методик роботи з текстом і сучасних мобільних технологій для розвитку читацької автономії. По-третє, бракує практико-орієнтованих досліджень, які б поєднували теоретичне обґрунтування з конкретними алгоритмами самостійної роботи студентів технічних спеціальностей, а також ураховували можливість повної відсутності доступу до онлайн-ресурсів (перекладачів, словників, ШІ) через перебої з електропостачанням.

Мета статті полягає в теоретичному обґрунтуванні шляхів розвитку автономії студентів технічних спеціальностей у професійно орієнтованому читанні англійською мовою та розробці практичних рекомендацій щодо організації самостійної роботи з фаховими текстами в умовах воєнного стану. Поставлена мета передбачає розв'язання низки конкретних завдань, а саме: 1) проаналізувати сучасні наукові підходи до розвитку автономії студентів в ESP; 2) визначити основні виклики організації самостійного читання фахових текстів в умовах воєнного стану; 3) запропонувати алгоритми та цифрові інструменти для ефективної самостійної роботи студентів технічних спеціальностей, а також офлайн-резерви на випадок відсутності доступу до інтернету.

Виклад основного матеріалу. Загальновідомо, що автономія студента (learner autonomy) є однією з ключових компетентностей, необхідних для успішного опанування іноземної мови в умовах обмежених аудиторних годин. Як свідчать результати дослідження Вайнагій Т. та Коваль Л., впровадження self-directed learning в українських університетах стикається з низкою викликів: недостатньою підготовкою викладачів, домінуванням традиційного підходу до навчання, проблемами оцінювання, а також низькою мотивацією студентів [7]. Водночас, на переконання авторів, саме воєнний стан, попри всі труднощі, створює нові імпульси для розвитку автономності студентів, оскільки традиційні форми аудиторної роботи стають часто неможливими.

Однією з найбільш ефективних моделей розвитку автономії є flipped classroom (перевернутий клас). Результати експерименту, проведеного Никипорець С.С. зі співавторами за участю 67 студентів-енергетиків, засвідчили значний приріст комунікативних навичок в експериментальній групі (з 38,5% до 72,1%) порівняно з контрольною (з 38,3% до 51,5%) [2]. У моделі flipped classroom студенти самостійно опрацьовують теоретичний матеріал (відеолекції, тексти) до заняття, що вимагає високого рівня автономності та самоорганізації.

Особливої актуальності в умовах воєнного стану набуває модель мікронавчання (microlearning) з використанням розподіленого повторення (spaced repetition). Як доводять Никипорець С.С. та його колеги, поділ навчального матеріалу на невеликі, легко засвоювані блоки та регулярне повернення до вивченого через певні проміжки часу дозволяють зберігати освітній процес навіть за наявності перебоїв електропостачання та

сигналів повітряної тривоги [3]. Ця модель є стійкою до перебоїв (disruption-tolerant), що критично важливо в сучасних реаліях.

Важливу роль у розвитку автономії відіграють цифрові інструменти та онлайн-платформи. Фещук А.М. та Галацин К.О. систематизували такі інструменти для ESP майбутніх інженерів, як Nearpod (для інтерактивних завдань), Quizlet (для створення карток із термінами), а також AI-чатботи (ChatGPT тощо) для миттєвого зворотного зв'язку та персоналізації навчання [5; 6; 8]. На думку авторів, ці інструменти дозволяють студентам самостійно опрацьовувати матеріал, отримувати зворотний зв'язок без участі викладача та вибудовувати індивідуальну траєкторію навчання.

Підтвердженням ефективності комунікативної методики в навчанні ESP студентів технічних спеціальностей стали результати дослідження Прищепи Т., проведеного за участю 64 студентів STEM-спеціальностей [9]. Дослідниця довела, що навіть в умовах стресу, дистанційного та змішаного навчання комунікативний підхід сприяє розвитку автономності студентів, оскільки передбачає активну самостійну діяльність.

У власній викладацькій практиці автори спираються на методичні рекомендації до самостійної роботи студентів (2025) [10] та навчальний посібник «English for Engineering» (2020) [11]. Відповідно до цих матеріалів, ефективна самостійна робота з фаховими текстами передбачає дотримання такого алгоритму: 1) перше читання (загальне ознайомлення з текстом, визначення основної теми); 2) робота з професійною лексикою (виписування термінів, переклад, транскрипція, складання речень); 3) детальний аналіз тексту (граматичні конструкції, порядок слів, професійні терміни); 4) практичне закріплення (переказ змісту своїми словами, групове обговорення); 5) письмова практика (складання коротких технічних описів, інструкцій).

Приклади таких текстів (зокрема «Marine Engine» та «Machinery») наведено в навчальному посібнику «English for Engineering» [11, с. 14–19], де вони супроводжуються системою передтекстових, текстових та післятекстових вправ. Хоча підручник було підготовлено до початку повномасштабної війни (2020 рік), він не втрачає своєї актуальності. Навпаки, його перевага в умовах воєнного стану полягає в тому, що він є друкованим: тексти не залежать від наявності інтернету чи електропостачання, словники та вправи можна використовувати офлайн, а роздрукований примірник завжди під рукою – навіть тоді, коли зникає світло та зв'язок.

У контексті розвитку автономії варто окремо зупинитися на використанні мобільних додатків. Як зазначають Задорожна Т.П. та Бєлоусова С.М., мобільні технології є невід'ємним елементом системного підходу до мовної підготовки фахівців технічних ЗВО [12]. Зокрема, додатки Anki та Quizlet дозволяють студентам самостійно створювати набори карток із термінами, використовувати готові набори, генерувати приклади речень та практикувати читання в будь-який зручний час навіть без доступу до інтернету.

Виклики воєнного часу та шляхи їх подолання. Аналіз сучасних досліджень дозволяє виокремити основні виклики, що ускладнюють розвиток автономії студентів у професійно орієнтованому читанні в умовах воєнного стану: перебої з електропостачанням, сигнали повітряної тривоги, переривання занять, обмежений доступ до інтернету, психологічний стрес студентів [3; 7]. Подолання цих викликів вбачається в комбінації таких стратегій: використання матеріалів, доступних офлайн; застосування мікронавчання короткими циклами; надання студентам гнучких дедлайнів; використання мобільних додатків для самостійної роботи.

Методика дослідження: діагностичний інструментарій. Для визначення рівня автономії студентів технічних спеціальностей у професійно орієнтованому читанні англійською мовою в умовах воєнного стану авторами розроблено опитувальник, який ґрунтується на теоретичній моделі Tsou & Chen (2014), що охоплює три ключові виміри оцінки ESP-курсів: задоволення потреб студентів, автентичність змісту та завдань, спроможність формувати автономність. Опитувальник структуровано за п'ятьма блоками: 1) ставлення до автономного навчання; 2) робота з професійно орієнтованим читанням; 3) вплив воєнного стану на самостійну роботу; 4) використання цифрових технологій та ШІ; 5) методичні уподобання. Відповіді оцінюються за п'ятибальною шкалою Лікерта (1 – абсолютно не згоден, 5 – абсолютно згоден). Пропонований опитувальник може бути використаний викладачами для діагностики рівня автономії студентів та адаптації навчальних матеріалів до реальних потреб здобувачів вищої освіти.

Зразок опитувальника

Шкала оцінювання: 1 – абсолютно не згоден(на); 2 – не згоден(на); 3 – важко відповісти; 4 – згоден(на); 5 – абсолютно згоден(на).

Розділ 1. Ставлення до автономного навчання

№Твердження

1.1 Я знаю, які саме вміння з англійської мови мені потрібно розвивати для майбутньої професії.

1.2 Я самостійно визначаю цілі вивчення англійської мови поза аудиторними заняттями.

1.3 Я планую свій час на виконання завдань з англійської мови.

1.4 Я контролюю власний прогрес у вивченні англійської мови.

1.5 Я оцінюю, наскільки ефективно мені вдалося виконати завдання.

Розділ 2. Робота з професійно орієнтованим читанням

№Твердження

2.1 Мені подобається читати тексти англійською мовою за моєю спеціальністю.

2.2 Я можу самостійно обрати текст англійською мовою для читання за темою мого фаху.

2.3 Я можу знайти додаткові фахові тексти англійською мовою в Інтернеті без допомоги викладача.

2.4 Я використовую онлайн-словники під час читання фахових текстів.

2.5 Я можу зрозуміти загальний зміст фахового тексту, навіть якщо не знаю всіх слів.

Розділ 3. Вплив воєнного стану на самостійну роботу

№Твердження

3.1 Перебої з електропостачанням ускладнюють мені самостійне опрацювання матеріалів з англійської мови.

3.2 Сигнали повітряної тривоги часто переривають мою самостійну роботу з англійською мовою.

3.3 В умовах воєнного стану мені легше працювати з матеріалами, які можна завантажити та використовувати офлайн.

3.4 Я маю достатню внутрішню мотивацію самостійно вчити англійську мову, незважаючи на зовнішні труднощі.

3.5 Під час відсутності електропостачання або інтернету я не маю змоги користуватися онлайн-перекладачами (Google Translate тощо), що ускладнює розуміння фахових текстів.

3.6 Брак доступу до інтернету позбавляє мене можливості використовувати інструменти штучного інтелекту (ChatGPT) для допомоги у читанні та перекладі.

3.7 Відсутність світла та інтернету робить неможливим доступ до онлайн-словників, навчальних платформ (Nearpod, Quizlet) та відеоресурсів, що змушує мене повністю покладатися лише на роздруковані матеріали.

3.8 Під час відсутності інтернету або світла я використовую друковані словники (паперові) та роздруковані тексти замість онлайн-ресурсів.

3.9 Я маю вдома (або в гуртожитку) друковані підручники, словники чи методички з англійської мови, які можу використовувати для самостійної роботи.

3.10 Під час війни рівень моєї самостійності у навчанні англійської мови... (значно зріс / дещо зріс / не змінився / дещо знизився / значно знизився)

Розділ 4. Використання цифрових технологій та ШІ

№Твердження

4.1 Я використовую застосунки для вивчення англійської мови на смартфоні (Duolingo, Quizlet тощо).

4.2 Я використовую ChatGPT або подібні інструменти ШІ для допомоги у вивченні англійської мови.

4.3 Я вважаю, що використання ШІ підвищує мою автономність у навчанні (менше залежу від викладача).

4.4 Я відчуваю брак якісних навчальних матеріалів для самостійного вивчення фахової англійської мови.

Розділ 5. Методичні уподобання

№Твердження

5.1 Найбільше мені допомагають у самостійному читанні: а) вправи перед текстом; б) вправи після тексту; в) словникові завдання; г) граматичні завдання.

5.2 Я надаю перевагу роботі з фаховими текстами: а) роздрукованим на папері; б) в електронному вигляді на екрані комп'ютера; в) на екрані смартфона.

5.3 Я хотів(ла) б більше виконувати: а) проєктні завдання з пошуком матеріалів; б) вправи з використанням ШІ; в) завдання на переклад; г) вправи на самостійне створення анотацій.

Слід також звернути увагу на те, що в умовах воєнного стану несподівано актуалізується те, що ще нещодавно вважалося радше раритетом, ніж необхідністю – друковані словники, паперові підручники, роздруковані тексти. Коли зникає світло та інтернет, саме вони стають єдиним джерелом інформації та інструментом роботи з текстом. Запитання 3.8–3.9 анкети («використання друкованих словників та роздрукованих текстів»; «наявність паперових підручників чи методичок») дозволяють оцінити, наскільки студенти забезпечені таким «офлайн-резервом». Попередні спостереження авторів свідчать, що більшість студентів технічних спеціальностей не мають при собі друкованих словників і покладаються виключно на онлайн-переклад, що в умовах тривалих відключень створює серйозну проблему для самостійної роботи.

Запропонований опитувальник може бути адаптований відповідно до специфіки конкретної технічної спеціальності (рівень складності текстів, тематика, наявність додаткових ресурсів). Результати опитування дозволяють виявити основні труднощі студентів та скоригувати методику організації самостійної роботи в умовах воєнного стану.

Висновки. Отже, проведене дослідження підтверджує, що розвиток автономії студентів технічних спеціальностей у професійно орієнтованому читанні англійською мовою в умовах воєнного стану потребує комплексного підходу, який поєднує традиційні методики (алгоритм роботи з текстом, система вправ) і сучасні цифрові інструменти (мобільні додатки, онлайн-платформи, AI-чатботи). Ефективними є моделі flipped classroom та мікронавчання з розподіленим

повторенням, які дозволяють студентам навчатися короткими циклами без втрати накопиченого.

Сучасні тенденції свідчать про необхідність інтеграції цифрових технологій і штучного інтелекту в систему самостійної роботи студентів, що дає змогу персоналізувати навчання, забезпечити миттєвий зворотний зв'язок та підвищити мотивацію.

Окремо варто наголосити на тому, що розвиток автономії студентів в умовах воєнного стану не може покладатися виключно на цифрові технології та онлайн-ресурси. Друковані словники, паперові підручники, роздруковані тексти, які ще нещодавно вважалися застарілими, в умовах відсутності світла та інтернету стають критично важливим «офлайн-резервом». Тому в системі професійно орієнтованого читання доцільно поєднувати цифрові інструменти (для роботи в нормальних умовах) і друковані матеріали (як резерв на випадок перебоїв). Формування в студентів звички працювати з друкованими текстами та словниками без постійного звернення до онлайн-перекладу є важливим завданням викладача в сучасних реаліях.

Перспективи подальшого вивчення заявленої проблеми вбачаємо у розробці й експериментальній перевірці моделі інтеграції мобільних додатків та AI-інструментів в організацію самостійної роботи студентів технічних спеціальностей, а також у дослідженні довготривалого впливу автономного навчання на професійну компетентність майбутніх інженерів.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Про схвалення Концепції Державної цільової національно-культурної програми сприяння вивченню та застосуванню англійської мови в Україні на 2026-2030 роки : Постанова Кабінету Міністрів України від 04.06.2025 № 659. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/659-2025-п (дата звернення: 04.06.2026).

2. Nykyporets S.S., Melnyk O.D., Magas L.M., Slobodianiuk A.A., Kriutchenko O.O. Flipped classroom in technical English for power engineering students: balancing video-based briefings and in-class speaking practice. 2026. URL: http://ir.lib.vntu.edu.ua/handle/123456789/50801 (дата звернення: 04.06.2026).

3. Nykyporets S.S., et al. A pedagogical model for closing ESP lexical gaps in technical universities: microlearning and spaced repetition amid air-raid alerts. 2026. URL: http://ir.lib.vntu.edu.ua/handle/123456789/50766 (дата звернення: 04.06.2026).

4. Zelenin H.I. International standards and adaptation of English language courses for engineering universities. *Problems of Engineering Pedagogic Education*. 2025. № 85. С. 51–59. DOI: https://doi.org/10.26565/2074-8922-2025-85-04 (дата звернення: 29.06.2026).

5. Feshchuk A.M., Halatsyn K.O. Digital tools and online platforms in ESP for future engineers. 2025. URL: https://ela.kpi.ua/items/8f1feaad-7a72-4efa-9446-a8704b47b16c/full (дата звернення: 04.06.2026).

6. Feshchuk A.M., Halatsyn K.O. Integrating AI and Chatbots in ESP course for future engineers: opportunities and challenges. 2025. URL: https://ela.kpi.ua/items/951ffb65-9017-4f00-82b4-d53f7974e58e (дата звернення: 04.06.2026).

7. Vainagii T., Koval L. Challenges of implementing self-directed learning into ESP university curricula: the Ukrainian experience. 2024. URL: https://corpora.kamts1.kpi.ua/cad/paper/viewPaper/32082 (дата звернення: 04.06.2026).

8. Feshchuk A.M., Halatsyn K.O. NEARPOD as a tool for ESP teaching. *Сучасні досягнення та перспективи науки та освіти* : матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції, [Житомир], 4 жовтня 2024 р. Житомир, 2024. С. 49–52. URL: https://ela.kpi.ua/handle/123456789/72272 (дата звернення: 29.06.2026).

9. Pryshchepa T. Communicative methodology in teaching English to students of applied mathematics, information technology, and physics faculties in Ukrainian higher education institutions. *Journal "Ukrainian sense"*. 2026. № 1. С. 120–128. DOI: https://doi.org/10.15421/462612 (дата звернення: 29.06.2026).

10. Кисельова Т.В., Бєлоусова С.М. Методичні рекомендації до самостійної роботи студентів I курсу Машинобудівного навчально-наукового інституту з дисципліни «Іноземна мова» (денна форма навчання). Миколаїв : НУК, 2026. 46 с. URL: https://eir.nuos.edu.ua/handle/123456789/12373 (дата звернення: 29.06.2026).

11. Бєлоусова С.М., Кисельова Т.В., Смуглякова М.К. EnglishforEngineering:навчальнийпосібникзанглійської мови для студентів Машинобудівного навчально-наукового інституту. Миколаїв : НУК, 2020. 152 с. URL: https://eir.nuos.edu.ua/handle/123456789/4745 (дата звернення: 04.06.2026).

12. Задорожна Т.П., Бєлоусова С.М. Сучасні мобільні технології як елемент системного підходу до мовної підготовки фахівців технічних закладів вищої освіти. *Інноваційна педагогіка*. 2025. Вип. 85. Т. 1. С. 133–136. DOI: https://doi.org/10.32782/ip/85.1.26 (дата звернення: 29.06.2026).

Дата першого надходження статті до видання: 30.06.2026
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 10.07.2026
Дата публікації (оприлюднення) статті: 10.08.2026